

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. P.E. Heerma
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 10 april 2026

betreft Nadere vragen n.a.v. de Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement inzake de wijziging van de Europese Kiesakte

ons kenmerk 180512

Geachte heer Heerma,

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 6 maart 2026, waarin u reageert op de vragen naar aanleiding van de Wetgevingsresolutie van het Europees Parlement inzake de wijziging van de Europese Kiesakte.¹ De leden van de fractie van de **BBB** wensen u naar aanleiding hiervan nog enkele vervolgvragen te stellen.

Deze leden merken het volgende op. In de huidige Nederlandse systematiek wordt vervanging juridisch vormgegeven als een tijdelijk ontslag, waarbij een opvolger op de kieslijst de zetel inneemt. Dit suggereert dat men het ambt volledig verlaat in plaats van tijdelijk rust neemt voor zorgtaken. De duur van het ontslag is niet flexibel en bedraagt exact 16 weken. Dit kan maximaal drie keer in de periode waarin de volksvertegenwoordiger is gekozen. Ook beperkt het zich tot ziekte en zwangerschap waarvoor een doktersverklaring noodzakelijk is. Huisartsen willen hier niet in alle gevallen aan meewerken.

Het initiatiefvoorstel van Tweede Kamerlid Chakor² beoogt dit te moderniseren, maar stuit daarbij op de noodzaak van een zware grondwetswijziging, omdat de huidige Grondwet vervanging zeer strikt beperkt tot ziekte en zwangerschap. Dit is een juridisch wellicht zuiverdere, maar tevens complexe en lange weg. De leden van de BBB-fractie vragen zich af of het voorstel van de EU in bepaalde gevallen geen uitkomst kan bieden in de Nederlandse situatie. In de EU wordt namelijk gekeken naar stemmen bij volmacht, wat als een eenvoudiger alternatief kan worden gezien voor de formele tijdelijke vervanging zoals die in Nederland geldt. Het Europees Parlement heeft onlangs besloten de regels rondom moederschapsverlof te versterken door een systeem van stemmen bij volmacht (*proxy voting*) te introduceren.³ In plaats van de zetel tijdelijk af te staan aan een opvolger, kan een lid dat

¹ Kamerstukken I 2025/26, 36.887, A.

² Kamerstukdossier 36.837. Het Tweede Kamerlid Tseggai heeft bij brief van 24 februari 2026 medegedeeld dat het zij de verdediging van het wetsvoorstel overneemt van het Tweede Kamerlid Chakor (*Kamerstukken II 2025/26, 36.837, nr. 4*).

³ Europees Parlement, wetgevingsresolutie van 13 november 2025 over de wijziging van de Europese Kiesakte (2025/2195 (INL)); Raad van de Europese Unie, persbericht 17 maart 2026, [European electoral act: Council agrees to allow proxy voting for MEPs during pregnancy and after giving birth](#).

datum 10 april 2026

ons kenmerk 180512

blad 2

zwanger is of is bevallen haar stemrecht overdragen aan een ander lid naar keuze. Dit kan gedurende maximaal drie maanden vóór de verwachte bevalling en tot zes maanden erna. Het stelt leden in staat hun mandaat volledig uit te oefenen zonder dat er een formele vervangingsprocedure aan te pas komt. Dit is volgens deze leden ook interessant, omdat de huidige procedure voor formele vervanging voor kortere periodes niet uitvoerbaar is.

Bij de beantwoording van de eerder gestelde vragen van de leden van de BBB werd verwezen naar de Eerste Kamer in de jaren vijftig.⁴ Pas in 1956 mochten vrouwen een bankrekening openen. Hiermee willen deze leden u laten zien dat de tijden veranderd zijn. Ook werd nauwelijks ingegaan op de mogelijkheden van mantelzorg. Naar aanleiding van uw beantwoording hebben deze leden de volgende vragen.

1. Waarom weigert u nader onderzoek naar de praktische haalbaarheid van stemoverdracht? Het Adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers (ARPA) suggereerde immers zelf dat dit voor kortere verlofvormen een oplossing zou kunnen zijn. Wat zijn dan de fundamentele/principiële bezwaren die zelfs een eenvoudig onderzoek in de weg staan?
2. Aanvankelijk was het onduidelijk of een tijdelijk digitaal quorum in COVID-tijd in overeenstemming met de Grondwet was. De Raad van State (RvS) zag desgevraagd echter mogelijkheden. Bent u bereid de RvS te laten onderzoeken welke ruimte de Grondwet hier biedt?
3. U geeft aan dat het kabinet de Europese plannen voor stemoverdracht wel steunt, omdat daar *"de urgentie om iets te doen (...) groot is"*, en dit een opmaat zou kunnen zijn naar tijdelijke vervanging en uitbreiding met vaderschapsverlof en ziekteverlof.⁵ Waarom gaat die "urgentie" andersom niet op, en zou deze nieuwe Europese regeling geen opmaat kunnen zijn naar een Nederlandse regeling voor (kortdurend) mantelzorgverlof en adoptieverlof?
4. U stelt dat u het ambt te bijzonder vindt om korte verlofvormen zoals mantelzorg en adoptieverlof toe te staan voor volksvertegenwoordigers. Daarbij wijst u naar de Grondwet en Kamerdebatten uit de jaren vijftig. Zoals eerder aangegeven, mochten vrouwen pas in 1956 een eigen bankrekening openen. Is het niet de hoogste tijd om te erkennen dat ook volksvertegenwoordigers gewone mensen zijn, die in gemeenteraden, Provinciale Staten en de Eerste Kamer vaak een baan naast hun ambt hebben en zorgtaken voor hun naasten vervullen, in plaats van vast te houden aan "ouderwetse" principes?
5. De leden van de BBB-fractie hebben u er specifiek op gewezen dat huisartsen soms weigeren mee te werken aan de noodzakelijke doktersverklaringen voor vervanging, bijvoorbeeld bij overbelasting. Deze leden zien dit signaal uit de praktijk niet terug in uw antwoorden. Graag ontvangen zij hierop alsnog een toelichting.
6. U betoogt dat stemoverdracht problematisch is voor kleine fracties, omdat de kiezer op een specifieke lijst stemt. Is het democratisch gezien niet véél schadelijker als de zetel van een eenmansfractie bij ziekte of verlof 16 weken niet gehoord wordt in het parlement? Kunt u hierop een toelichting geven?
7. Kan de vervanging bij eenmansfracties niet overgaan naar de eerstvolgende persoon op de lijst? Ook hierop ontvangen deze leden graag een toelichting.

⁴ Kamerstukken I 2025/26, 36.887, A, p. 6.

⁵ Ibid.

datum 10 april 2026

ons kenmerk 180512

blad 3

8. U prijst de huidige Nederlandse regeling als "breder en passender",⁶ maar gaat niet in op de "starre" eis dat men verplicht voor 16 weken het ambt moet verlaten. Hoe kan dit flexibeler worden gemaakt voor volksvertegenwoordigers die slechts kortdurend rust nodig hebben? Kunt u dit toelichten?
9. U stelt dat stemoverdracht in strijd is met het beginsel dat een volksvertegenwoordiger zonder last stemt. Hoe rijmt u dit beginsel met de zogenaamde fractiediscipline? Waarom gebruikt u juist dit beginsel dan om modernisering van het verlot te blokkeren?
10. U beaamt dat modernisering van de regeling gewenst is, maar stelt dat een uitbreiding van de vervangingsgronden of stemoverdracht een langdurige grondwetswijziging vereist. Bent u bereid om een dergelijk traject nu in gang te zetten? Kunt u dit toelichten?
11. U stelt dat stemoverdracht ten onrechte de suggestie wekt dat het werk van een volksvertegenwoordiger slechts uit stemmen bestaat en niets regelt voor zaken als debatteren en contact met de achterban. Is een tijdelijke, praktische overdracht van alléén de stem juist om die reden niet een veel betere noodoplossing dan een volksvertegenwoordiger te verplichten exact 16 weken tijdelijk ontslag te nemen en alle taken los te laten?
12. Het Europees Parlement introduceert een pragmatisch systeem, zodat zwangere vrouwen tot zes maanden na de bevalling veilig thuis kunnen herstellen zonder hun mandaat op te geven. Waarom kiest u ervoor om vast te houden aan de huidige "starre" 16-wekenregeling die zich beperkt tot ziekte en zwangerschap, in plaats van deze moderne eenvoudige aanpak te omarmen? De leden van de fractie van de BBB ontvangen hier graag een toelichting op.

De leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

I.M. Lagas MDR

Voorzitter van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken

⁶ Kamerstukken I 2025/26, 36.887, A, p. 7.